

Vlaanderen
is diervriendelijk

Huisdierwijzer killivissen

DEPARTEMENT
OMGEVING

vlaanderen.be/huisdierinfo

////////////////////////////////////

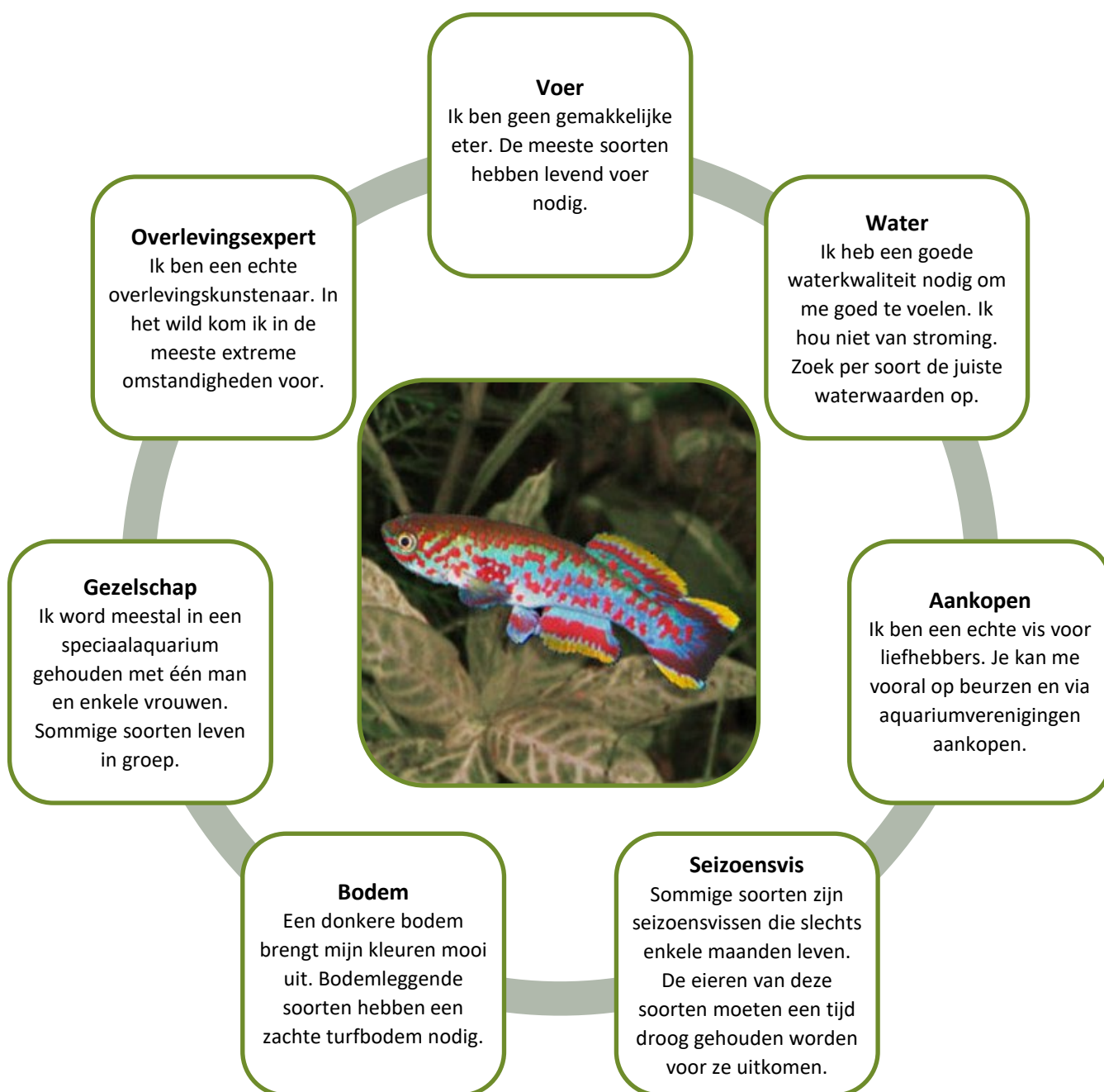
HUISDIERWIJZER: KILLIVISSEN

////////////////////////////////////

INHOUD

1	Overzicht	3
2	Natuurlijk gedrag en behoeften	4
2.1	Algemeen	4
2.2	Populaire soorten	5
2.2.1	<i>Fundulopanchax gardneri</i> (voorheen <i>Aphyosemion gardneri</i>)	5
2.2.2	<i>Aphyosemion australe</i> (Kaap Lopez)	5
2.2.3	<i>Jordanella floridae</i> (blokvisje, Florida-tandkarpertje, mozaïektandkarper)	5
2.2.4	<i>Epiplatys dageti</i> (dwarsbandsnoekje)	5
2.2.5	<i>Lamprichthys tanganicus</i> (Tanganyika-lichtoogvis)	5
2.2.6	<i>Nothobranchius rachovi</i>	6
3	Huisvesting en verzorging	6
3.1	Huisvesting	6
3.1.1	Gezelschap	6
3.1.2	Water	6
3.1.3	Bodembedekking	7
3.1.4	Verwarming	7
3.1.5	Filter	7
3.2	Voeding	7
3.3	verzorging	8
4	Gedrag en omgang met het dier	8
5	Gezondheid	8
5.1	Voortplanting en bijhorend gedrag	8
5.1.1	Bodemleggers	9
5.1.2	Substraatleggers	9
5.2	Meest voorkomende gezondheidsproblemen	9
6	Aankoop of adoptie	11
7	Kosten	11

1 OVERZICHT

2 NATUURLIJK GEDRAG EN BEHOEFTE

2.1 ALGEMEEN

Killivissen of eierleggende tandkarpers zijn zoetwatervissen. De groep van de killivissen bestaat uit verschillende families en geslachten. De taxonomische indeling verandert nog geregeld naargelang de soorten wetenschappelijk worden onderzocht. Je kan dus verschillende wetenschappelijke namen voor één soort tegenkomen. Bekende geslachten van killivissen in het aquarium zijn *Jordanella*, *Fundulus*, *Aphyosemion*, *Epiplatys*, *Nothobranchius*, *Rivulus*, *Aplocheilichthys*, *Aplocheilus*, *Cyprinodon* en *Fundulopanchax*,

De killivissen, door liefhebbers ook wel killies genoemd, komen in alle werelddelen voor, met uitzondering van Australië en de arctische gebieden. De meeste soorten worden gevonden in de tropen en subtropen, maar ze komen ook in gematigde klimaatzones voor.

De vissen leven in de natuur in uiteenlopende omstandigheden en verschillende watertypes, van bergmeren tot woestijnbronnen, tropische regenwouden en zelfs volgelopen pootafdrukken van olifanten. Killivissen staan er om bekend dat ze echte overlevingskunstenaars zijn: veel soorten kunnen overleven in extreme omstandigheden. Zo'n 10% van de killivissen zijn zelfs seizoensvissen: ze leven in wateren die elk jaar gedurende lange periodes uitdrogen. De eieren doorstaan de droge periodes, terwijl de ouderdieren sterven. Zodra er terug water is, komen de eieren uit, groeien de vissen razendsnel op, worden geslachtsrijp en produceren snel eieren vooraleer het water weer verdwijnt.

Killivissen zijn dus een heel diverse groep, maar het zijn allemaal vrij slechte zwemmers. Ze komen vooral voor in stilstaande of langzaam stromende wateren. De meeste soorten leven van nature in zacht water met een neutrale tot licht zure pH (zuurtegraad). De soorten uit woestijngebieden en het Tanganyika-meer verlangen hard water met een pH van 7,5 à 8,5.

Killivissen hebben over het algemeen een langgerekt, rond lichaam. De soorten die vooral aan de oppervlakte zwemmen hebben een bek die naar boven wijst, de soorten die dieper zwemmen hebben een bollere rug. De mannelijke dieren kunnen zeer agressief zijn tegen elkaar.

Indeling in het dierenrijk

Rijk	Animalia (Dieren)	
Stam	Chordata (Chordadieren)	
Klasse	Actinopteri (Straalvinnigen)	
Subdivisie	Percomorphaceae	
Orde	Cyprinodontiformes (Tandkarpers)	
Onderorde	Aplocheiloidei	Cyprinodontoidei
Superfamilie	Aplocheiloidea Nothobranchioidea	Valencioidea Funduloidea Poecilioidea

2.2.6 *Nothobranchius rachovi*

De vissen van deze soort leven amper 6 tot 18 maanden. Ze worden 4 tot 6 cm lang. Hun aquarium moet minstens 40 cm zijn. Geschikt water is zacht tot matig hard, met een temperatuur van 20 tot 26 °C en een licht zure tot neutrale pH. De vis zwemt in de onderste en middelste waterlagen. Hou meerdere koppels samen in een dicht beplante bak. Deze soort is geschikt voor beginners. Hij kan in een gezelschapsaquarium en eet ook droogvoer.

3 HUISVESTING EN VERZORGING

3.1 HUISVESTING

Veel killivissen worden als kweekkoppels in relatief kleine aquaria vanaf 5 liter gehouden. Bepaalde soorten kunnen echter ook prima in een gezelschapsaquarium gehouden worden. De meeste soorten hebben een rustig aquarium nodig met zeer weinig of geen stroming. Een donkere bodem, getemperd licht en dichte beplanting zorgen ervoor dat de vissen hun natuurlijke gedrag en kleuren laten zien. Zorg steeds voor een dekplaat op het aquarium om te voorkomen dat de vissen uit het aquarium springen.

3.1.1 Gezelschap

Gevoelige soorten met speciale eisen moeten in een apart aquarium worden gehouden. Veel soorten kunnen echter prima samen met meervallen, kleine scholenvissen en andere vredelievende vissen. Wees voorzichtig met dwergcycliden, deze zijn meestal enkel compatibel met de soorten die aan de oppervlakte zwemmen.

Mannelijke killivissen kunnen zeer agressief zijn tegenover elkaar en zelfs tot de dood vechten. Alleen als je een zeer grote bak hebt met veel verstoppplaatsen, is het mogelijk om bepaalde soorten samen te houden.

3.1.2 Water

De meeste soorten geven de voorkeur aan zacht (4 tot 10 GH) water met een licht zure pH van ongeveer 6. Een uitzondering zijn de Tanganyika-lichtoogvissen en soorten uit woestijngebieden die hard water nodig hebben dat licht basisch is (pH 7,5 tot 8,5). Het is belangrijk om te weten wat de ideale waterwaarden zijn voor de soort die je wenst te houden. Controleer het leidingwater en corrigeer eventueel de waterwaarden.

Om het water zuurder te maken kan je het water filteren over turf of een waterverbeteraar toevoegen. Ook elzenproppen of kienhout aan het water toevoegen heeft een gunstig effect.

Plotse veranderingen in de waterwaarden veroorzaken veel stress bij de vissen. Dit moet je dus vermijden. Voeg daarom de waterverbeteraar eerst toe in een emmer water en laat die één dag staan. De chemische reactie vindt dan plaats in de emmer in plaats van in het aquarium. Daarna voeg je tijdens de [waterverversing](#) gelijkmatig het nieuwe water toe aan het water in het aquarium.

3.1.3 Bodembedekking

Voor soorten die hun eieren op de bodem leggen, is een zachte bovenlaag van turfmolm aan te raden. Voor andere soorten maakt de bodembedekking weinig uit. Kies voor een flinke laag zand en gemengd grind van tenminste 7 tot 10 cm voor een goede basis voor de aquariumplanten. Een donkere kleur grind of zand laat de kleuren van de vissen beter tot hun recht komen en geeft de vissen rust.

3.1.4 Verwarming

Veel soorten killivissen komen uit warme streken, en daarom heb je een verwarmingselement nodig. Iedere soort heeft zijn eigen ideale temperatuur. Gemiddeld ligt deze tussen de 21 tot 28 °C. Controleer de watertemperatuur met een aquariumthermometer. Tijdens werkzaamheden in het aquarium zet je de verwarming best uit, want anders kan die kapotgaan of verbranden.

3.1.5 Filter

Killivissen houden meestal niet van stroming in het water. Toch moet je het water filteren om de kwaliteit optimaal te houden. Meestal worden daarom kleine sponsfilters gebruikt, waarin goede bacteriën zich kunnen vestigen. Ze worden aangedreven door een kleine luchtpomp buiten het aquarium. De grootte van de filter hangt af van het aantal vissen en planten in je aquarium. Vraag hiervoor advies in de aquariumspeciaalzaak of aan ervaren aquaristen.

Ook met de filter moet je geregeld een deel van het water verversen. Onzichtbare afvalstoffen stapelen zich namelijk geleidelijk op in het water. Door wekelijks 1/5de van het aquariumwater te vervangen door proper water, kan je plotse schommelingen in de [waterkwaliteit](#) vermijden.

[Meer informatie over de inrichting van een zoetwateraquarium.](#)

3.2 VOEDING

De meeste killivissen eten vooral levend voer zoals muggenlarven, tubifex, artemia, daphnia, fruitvliegen, cyclops, microaaltjes, en meelwormen. Vaak kunnen ze ook wennen aan diepvries- en gevriesdroogd voer. Sommige soorten eten ook droogvoer. De soort *Jordanella floridae* is van nature een algeneter en kan je geblancheerde spinazie geven. Ook de andere soorten eten dit soms als extra.

Variatie in de voeding is belangrijk voor een goede gezondheid. Geef verschillende keren per dag een kleine hoeveelheid voer. Voer maar zoveel als de vissen in enkele minuten opeten. Restjes voer vervuilen het water sterk en te veel voer maakt de vissen te vet. Sterke vissen in goede conditie mogen gerust eens een voermoment overslaan of zelfs een dagje vasten.

3.3 VERZORGING

Dagelijks

- Controleer de temperatuur en filterwerking.
- Voer de vissen enkel keren per dag een kleine portie.
- Controleer of de dieren hun normale gedrag vertonen.

Minstens één keer per week

- Controleer de waterwaarden.
- Hevel ongeveer 1/5de van het water af. Voer hierbij de plantenresten en vuil af. Voeg hierna nieuw water toe dat op dezelfde temperatuur is als het aquariumwater.

Maandelijks of indien nodig

- Spoel het filtermateriaal uit. Doe dit tijdens een waterverversing met oud aquariumwater van dezelfde temperatuur. Zo blijven de goede bacteriën in het filtermateriaal aanwezig.
- Na 6 tot 12 maanden gaan de lampen minder licht geven of het begeven en moet je ze vervangen.

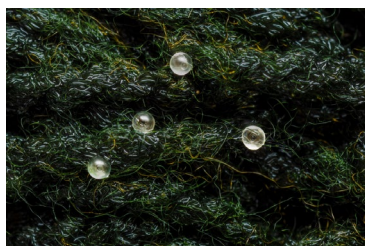
4 GEDRAG EN OMGANG MET HET DIER

Killivissen hebben vaak prachtige kleuren en zijn daarom een lust voor het oog. Er zijn gemakkelijke soorten, maar ook soorten die alleen geschikt zijn voor specialisten. Door hun bijzondere gedrag en voortplantingswijze, zeker bij de seizoensvissen, zijn ze de lieveling van veel aquarianen. Er bestaan specifieke killivissenverenigingen waar liefhebbers informatie en vissen uitwisselen. Niet zelden komt het voor dat iemand met een koppel killivissen begint en er enige tijd later een speciale kamer is ingericht met een kweekstelling voor meerdere soorten. Er worden ook beurzen georganiseerd waarop verschillende soorten aangeboden worden.

Als je de vissen wil vangen, dan kan je een vangklok of een net gebruiken. Zet eerst een bak of transportzak klaar en vul deze voor de helft met water uit het aquarium. Vang de vissen rustig en breng ze meteen over in de bak of zak. Hou de tijd uit het water zo kort mogelijk om de stress te beperken. Sluit de bak of zak en zorg dat deze half gevuld is met water en half met lucht. Pak het geheel in met isolatiemateriaal zoals bubbelfolie en eventueel krantenpapier. Zo blijft het water op temperatuur en in het donker blijven de vissen rustiger. [Transporteer](#) de vissen voorzichtig zodat ze niet te veel heen-en-weer schokken.

5 GEZONDHEID

5.1 VOORTPLANTING EN BIJHOREND GEDRAG

Bij de meeste soorten zijn de mannelijke dieren groter, en hebben ze mooiere kleuren of grotere vinnen dan de vrouwen. Het geslachtsonderscheid is daardoor vrij eenvoudig.

Killivissen planten zich voort via eieren, vandaar ook de naam eierleggende tandkarpers. Er worden twee groepen onderscheiden: de bodemleggers en de substraatleggers.

5.1.1 Bodemleggers

De bodemleggers zetten hun eieren af in of op de bodemlaag. Daarom is een zachte bodem van turf nodig. Er is geen broedzorg, aangezien dit vaak soorten zijn die tot de seizoensvissen behoren. De turf met de eieren wordt na het afzetten weggenomen en uit het water bewaard om het droge seizoen na te bootsen. Dit kan enkele weken tot maanden duren. Daarna wordt het geheel terug in een kweekbak met water gebracht, waarna de jongen uitkomen. Deze kunnen opgefokt worden met artemia-naupliën. De juiste procedure voor de kweek verschilt van soort tot soort, laat je dus bijstaan door een specialist.

5.1.2 Substraatleggers

Substraatleggers behoren vaak tot de geslachten *Aphyosemion*, *Roloffia*, *Epiplatys* en *Rivulus*. Ze zetten hun eieren af op stenen, hout of planten zoals javamos. Je kan als alternatief een mop van acryldraden, pluk turfvezel of steen met spleten en holtes ter beschikking stellen. De vissen hebben geen broedzorg. Na enkele dagen van eieren afzetten, breng je daarom best de mop of steen naar een klein kweekbakje over. De larven kunnen ook met artemia-naupliën worden grootgebracht. Deze kan je gemakkelijk zelf kweken. Vraag daarvoor raad in de aquariumspeciaalzaak of aan ervaren aquaristen.

5.2 MEEST VOORKOMENDE GEZONDHEIDSPROBLEMEN

Killivissen kunnen afhankelijk van de soort enkele maanden tot enkele jaren oud worden. Je kan de levensduur verlengen door de geslachten te scheiden en alleen samen te zetten voor de kweek, en door ze op lagere temperatuur te houden zodat de stofwisseling vertraagt.

Zieke vissen hangen vaak stil, knijpen de vinnen dicht, happen naar lucht en/of bewegen abnormaal. De vinnen van gezonde vissen moeten mooi openstaan en egaal ogen.

Als de vissen zich abnormaal gedragen, controleer dan altijd eerst de [waterkwaliteit](#), de [filtering](#) en de temperatuur van het aquarium. Vervang bij problemen meteen 1/3de van het water met water van dezelfde temperatuur. Als de vissen naar lucht happen of hoog in het aquarium bij het wateroppervlak hangen, dan is er zeker iets mis. De meest voorkomende problemen zijn:

- **Nitraatvergiftiging**
Symptomen: diepe kleuren en snelle of zware kieuwbewegingen.
Vervang meteen 1/3de van het water met water van dezelfde temperatuur. Herhaal dit na enkele uren.
Controleer onmiddellijk de filterwerking en kijk na of er geen rottend afval in het water ligt.
- **Foutieve pH-waarde**
Symptomen: de vissen schieten door de bak of zijn compleet apathisch.
Vervang meteen 1/3de van het water met water van dezelfde temperatuur. Herhaal dit na enkele uren.
Zoek de oorzaak van de pH-verandering.

Net als afwijkende waterwaarden kunnen tal van kiemen en parasieten ziekte veroorzaken. Raadpleeg een gespecialiseerde vissendierenarts. Let op bij het gebruik van medicatie: verwijder vooraf altijd eerst alle actieve kool uit de filter om te voorkomen dat deze de medicatie uit het water haalt. Na een medicijnenkuur ververs je een deel van het water en filter je het over de actieve kool om de laatste resten medicatie te verwijderen. Hou er rekening mee dat sommige medicijnen dodelijk zijn voor garnalen of kreeften.

Killivissen kunnen dezelfde ziektes krijgen als andere vissen, maar over het algemeen zijn ze vrij sterk als de waterkwaliteit goed is. De meest voorkomende aandoeningen zijn:

- **Kieuwontstekingen**
Dit komt vooral voor in water waarin veel micro-organismen aanwezig zijn. Ververs regelmatig een deel van het water om dit te voorkomen.
- **Schimmels**
Vaak is dit een gevolg van een te lage watertemperatuur. Verhoog de temperatuur en behandel met geschikte medicijnen volgens het advies van je dierenarts.
- **Vinrot**
Symptomen: de randen van de vinnen vervallen, ze hebben vaak witte randen. De vinnen worden steeds korter. Controleer of er geen andere vissen aan de vinnen bijten.
Vaak is dit een gevolg van een te lage watertemperatuur. Verhoog de temperatuur en behandel met geschikte medicijnen volgens advies van je dierenarts.
- **Witte stip**
Symptomen: de vis heeft letterlijk witte stippen op de schubben en vinnen. Vaak zijn ze lusteloos en eten weinig.
Vaak zijn slechte leefomstandigheden de oorzaak van een uitbraak. Verbeter de waterkwaliteit en behandel met geschikte medicatie volgens advies van je dierenarts.
- **Peperstip of fluweelziekte (*Piscinoodinium*)**
Symptomen: fijne korrels op de huid, huidtroebeling, samenknijpen van de vinnen, schuren op de bodem, moeilijke ademhaling.
De ziekte wordt veroorzaakt door een parasiet die zich aan de huid hecht en daar cystes vormt die na enkele dagen afvallen. Daarbij komen vaak secundaire bacteriële infecties voor. De ziekte kan behandeld worden door toevoeging van zout en kopersulfaat aan het water. Volg altijd het advies van je dierenarts.
- **Parasitaire huidinfecties (*Ichtyobodo/Costia*)**
Symptomen: huidvertroebeling, lusteloosheid, knijpen met de vinnen, donkere kleur, moeilijke ademhaling
Deze aandoening wordt veroorzaakt door een zeer kleine, boonvormige parasiet die zich op de huid en kieuwen vasthecht. Hij veroorzaakt veel schade, waardoor secundaire bacteriële infecties optreden. Behandelen kan met zout en kopersulfaat. Volg altijd het advies van je dierenarts.
- **Vistuberculose, Vis-TBC, VisMycobacterium of VisMB**
Symptomen: wonden die niet genezen, een opgeblazen vis, afstaande schubben, builen over het hele lichaam, regelmatige sterfte van een vis terwijl de omstandigheden goed zijn.
Laat de diagnose stellen door een dierenarts. Vistuberculose kan niet afdoend behandeld worden. Het beste is de vis [op een snelle manier uit zijn lijden te verlossen](#). Vis-TBC kan een chronisch probleem vormen zodra het in je aquarium aanwezig is. Het is bijna niet weg te krijgen zonder het aquarium volledig leeg te halen en opnieuw te beginnen. Vaak is de beste oplossing om de omstandigheden optimaal te houden, zodat de overblijvende vissen voldoende weerstand hebben. Ze kunnen dan nog lange tijd gezond blijven.

6 AANKOOP OF ADOPTIE

Killivissen komen het mooiste uit in een aquarium dat speciaal voor hen is opgezet en is aangepast aan hun behoeften. Sommige soorten kunnen ook in een gezelschapsaquarium gehouden worden. Voordat je de vissen koopt, zijn er een aantal punten om over na te denken:

- Heb je een geschikt aquarium voor de soort die je wil houden?
- Zijn eventuele [medebewoners](#) in het aquarium compatibel met deze soort?
- Weet je hoe de soort zich voortplant?
- Besef je dat sommige soorten slechts enkele maanden leven?
- Kan er iemand de vissen verzorgen als je op [vakantie](#) bent?
- Kan je, afhankelijk van de soort, enkele jaren voor de vissen zorgen?
- Weet je hoe je een aquarium moet [onderhouden](#)?
- Wil je 20 euro per maand [betalen](#) voor elektriciteit, water en visvoer?

Alvorens vissen te gaan kopen moet het aquarium opgestart zijn. De [filter](#) heeft tijd nodig om goed te gaan werken. [Start je aquarium](#) minstens enkele weken op **voordat** je vissen gaat kopen.

Killivissen tref je niet zo vaak aan in dierenwinkels of aquariumspeciaalzaken. Ga op zoek naar kwekers via een aquariumclub of vereniging van liefhebbers van killivissen. Koop alleen vissen die er gezond uitzien, met gladde vinnen, een heldere glans en blinkende ogen. Koop alleen vissen als je zeker weet hoe je ze moet verzorgen en of ze in je aquarium passen.

Wees kritisch en durf vragen te stellen. Als koper ben je verantwoordelijk voor een goede keuze. Koop geen zwakke of zieke dieren, want zo hou je foutieve handel in stand. Let goed op of de dieren geen verwondingen of vervormingen hebben. Als je verwaarloosde dieren opmerkt, dan kan je dit melden bij de Dienst Dierenwelzijn [Meldpunt verwaarloosde en mishandelde dieren](#).

Als je vissen gaat kopen, vraag dan na of de vissen nakweek- of wildvangdieren zijn. Van wildvangvissen is het vaak moeilijk om te achterhalen of de wilde populatie gezond is en of het uitvangen en transporteren duurzaam en diervriendelijk is verlopen. Voor wildvangsoorten zijn er hogere eisen op het vlak van de waterkwaliteit en natuurlijke inrichting van het aquarium, en bovendien kunnen ze zeer gestresseerd zijn. Voor een beginnend aquariumhouder zijn nakweekdieren de beste optie.

[Lees alles over de aankoop, het transport en de introductie van nieuwe vissen in het aquarium.](#)

7 KOSTEN

Killivissen kosten 2 tot 20 euro per stuk, afhankelijk van de soort.

De maandelijkse bedragen ongeveer 20 euro, inclusief het voer, de hogere water- en elektriciteitsrekening. Als je gaat kweken met de vissen, kan dit bedrag oplopen.

Voor een kleine kweekbak van 30 à 40 cm betaal je ongeveer 20 euro. Een sponsfilter inclusief luchtpomp en leidingen kosten ongeveer 20 euro. Turfvezel kost ongeveer 1 euro per liter. Een totaal startpakket kan je soms al vinden voor 60 euro.

De aankoop van het aquarium en toebehoren is een eenmalige investering.

Richtprijzen voor de aankoop van een zoetwateraquarium met toebehoren (filter, lampen, ...):

Lengte van het aquarium	Kostprijs
40 cm	Vanaf 50 euro
60 cm	Vanaf 65 euro
80 cm	Vanaf 120 euro
100 cm	Vanaf 220 euro
120 cm	Vanaf 290 euro
150 cm	Vanaf 500 euro

[Meer informatie over de kostprijs van een zoetwateraquarium.](#)

Postadres

Koning Albert II-laan 15 bus 548
1210 Brussel
vlaanderen.be/dierenwelzijn